

Ylioppilaskunnan lausunto Turun yliopiston talouden tasapainottamisesta

Turun yliopiston ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta lausua Turun yliopiston talouden tasapainottamisesta. Ylioppilaskunnan lausunto jakaantuu kahteen eri osioon. Ensimmäisessä, julkisessa osiossa otetaan kantaa yleisesti talouden tasapainottamiseen, muutosneuvotteluihin ja niiden toteuttamiseen. Toisessa, ei-julkisessa osiossa otetaan kantaa yliopiston tiedekuntien johtokunnille, erillislaitoksille ja ylioppilaskunnalle toimittamaan luottamukselliseen aineistoon.

Ylioppilaskunta perustaa lausuntonsa kolmeen asiaan: yliopiston itselleen asettamiin tavoitteisiin, yliopiston hallituksen prosessille asettamiin tavoitteisiin sekä opiskelijoiden toiveiden ja tavoitteiden huomioimiseen.

X X X – kolme rastia virheen merkiksi

Ylioppilaskunta ei voi sanoa minkään näistä osa-alueista onnistuneen tähän mennessä prosessissa – prosessissa, joka on kuitenkin vielä kesken.

1. Visiotta ja vajain toiminnallisin perusteluin

Ylioppilaskunta on [prosessin alusta alkaen](#) allekirjoittanut tarpeen tehdä jotain yliopiston varsinaisen toiminnan alijäämälle, joka kroonistui vuoden 2015 koulutusleikkausten jälkeisissä [sopeutus- ja kehittämistoimissa \(SoKe\)](#). Ylioppilaskunnalle on kuitenkin ilmeistä, että sinänsä välttämättömän tasapainottamisen mittakaava ja keinot ovat yliopiston oma valinta, eikä sitä ole järkeä tehdä perustehtäviä heikentäen, vaan niiden toimintakykyä vahvistaen. Toiminnalliset perusteet loistavat kuitenkin poissaolollaan ja lausuttavana oleva paketti on erittäin henkilöstötaloustekninen. Yliopiston osaamista ei myöskään ole laaja-alaisesti hyödynnetty paketin rakentamiseen, tai edes suppeasti.

Yliopistolaki toteaa yliopistolle seuraavat tehtävät:

1. edistää vapaata tutkimusta
2. edistää tieteellistä ja taiteellista sivistystä
3. antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta
4. kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa (yhdessä ylioppilaskunnan kanssa 46 §, Yliopistolaki 558/2009)
5. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun

yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Nämä ovat yliopiston todelliset tehtävät ja yliopistolle annettu perusrahoitus on annettu vapaasti näiden tehtävien toteuttamiseen. Osa tehtävistä on jäänyt varjoon prosessissa, joka korostaa tuottoja yliopistojen rahoitusmallissa. Rahoitusmalli on vain väline rahan jakamiseen, eikä ole koskaan kuvastanut yliopiston tehtävien laajuutta. Asiat, joita malli ei osaa arvostaa, uhkaavat jäädä yliopistonkin arvojen ulkopuolelle: ennen kaikkea laaja-alainen sivistys niin yliopiston sisällä kuin ulkopuolellakin.

Suomessa on toki fokukseltaan suppeampia yliopistoja kuin Turun yliopisto, laaja-alaisempia ehkä yksi. Onkin tärkeä katsoa myös mitä itse tavoittelemme. Yliopiston missio lähtee mm. tutkimuksen monialaisuudesta ja sivistyksen edistämisestä. Strategian johdannossa todetaan ”tavoitteidemme toteuttamisessa vahvuutemme on laaja-alainen monitieteisyys”.

Ylioppilaskunta ymmärtää, että yliopiston monialaisuuden toteuttaminen ja alavalinnat on altistettava kriittiselle tarkastelulle. Nyt sitä ei ole kuitenkaan tehty, vaan analyysin perusta on ollut yksinkertaistava kustannustuottosuhte. Eikä kriittistä analyysiä ole tehty yliopiston viimeisen 10 vuoden tutkinto-ohjelma- ja sisäänottolaajennuksista, joiden perusteluiden paikoittaista ohuutta, taloudellista kestävyyttä ja laajemman tavoitteellisuuden puutetta ylioppilaskunta on kritisoinut. [Viimeisimpänä ylioppilaskunta peräänkuulutti tuota laajempaa tavoitteellisuutta viime syksyllä ja yliopiston hallitus yhtyi ylioppilaskunnan ajatuksiin.](#)

Yliopiston hallitus otti myös itse kantaa yllä mainittujen asioihin toimeksiannossaan: tarkoituksena oli selvittää toimintoja, joista luopuminen ei heikennä yliopiston kykyä suoriutua perustoiminnoistaan.

2. Tiedotta johtamista

Yliopiston hallitus edellytti talouden tasapainottamisprosessilta seuraavaa: ”suunnittelutoimet tähtäävät hallitukselle tuotaviin toimenpide-esityksiin, jotka **valmistellaan yliopiston organisaatiossa avoimesti, laajasti** ja tarvittavin muutosneuvotteluin”. Tällä hetkellä on toteutumassa vain ”tarvittavin muutosneuvotteluin”.

Ylioppilaskunta ymmärtää, että muutostilanne on pyrittävä pitämään lyhyenä. Kuitenkin yhteisössä, jonka kaiken toiminnan ydin on tiedon

kriittinen analysointi, ei kaikkia koskevaa muutosta voi johtaa hiljaisuudessa pienen porukan projektina. Turun yliopiston strategiakin tunnistaa tämän:

Turun yliopistossa johtaminen perustuu tietoon ja avoimeen vuorovaikutukseen. Meillä johtaminen on palvelutehtävä: laadukas esimiestyö tukee yhteisön ja sen yksilöiden suoriutumista parhaalla mahdollisella tavalla.

Ylioppilaskunta on kuullut valitettavan monta kertomusta siitä, miten tuo palvelutehtävä on nyt toteutunut. Toimenpiteitä ei etsitty yhdessä, vaan niistä kuultiin ensimmäistä kertaa mediasta tai kun ne jo olivat neuvottelupöydällä. Ja tämä koskee vasta työyhteisön sisäistä kommunikaatiota. Opiskelijayhteisö on ollut vielä vähemmän tietoinen ja mukana prosessissa. Ensimmäinen opiskelijoille suunnattu info- ja keskustelutilaisuus järjestetään tiedekuntien lausuntokierroksen jo loputtua ja kolme kuukautta prosessin alkamisen jälkeen.

Tilaisuus ja lausuntokierros tulivat vasta yliopiston hallituksen toistettua toimeksiantonsa: *"valmistelussa on tärkeää, että yliopistoyhteisö pidetään mahdollisimman hyvin mukana ja informoituna sekä vaikuttamassa omalta osaltaan tasapainotusohjelman valmistelussa"*. Valitettavasti toimeksiantoa on toteutettu mahdollisimman huonosti.

Ylioppilaskunta kritisoi johdon päättämää aikataulua tiedekuntien johtokuntien, erillislaitosten ja ylioppilaskunnan lausuntokierrokselle. Reilu viikko oli naurettava aikataulu laajan yhteisön kuulemiselle. Sen jälkeen kävi kuitenkin ilmi, että laajaa yhteisön kuulemista ei ollut tarkoituskaan toteuttaa. Muutosneuvotteluja päätettiin jatkaa ja siten lausunnoilla oleva materiaali todettiin ei-julkiseksi – lausuttavana ei ollutkaan valmista ehdotusta, eikä materiaalista saanut keskustella yhteisön kanssa.

TYU järkyttyi saamastaan materiaalista ja pyysi välittömästi lisätietoja, sillä lausunnon taustamateriaali oli heikkolaatuista, eikä antanut kokonaiskuvaa suunnitelluista toimista. Yliopisto ei suostunut vastaamaan ylioppilaskunnalle kirjallisesti, vaan ylioppilaskunnan hallitukselle järjestettiin kyselytilaisuus kuuden päivän kuluttua. Kiitämme johtoa avoimesta ja rehellisestä keskustelusta tilaisuudessa. Pidimme silti kokonaisuutta erittäin kummallisena, sillä pyysimme lähinnä perustietojen erittelyä, yhdenmukaisuutta ja kokonaisuuden kannalta olennaisia suhdelukuja tilanteessa, jossa oli ilmeistä, että johdolla oli olemassa pyytämämme tiedot ja olimme jo valmiiksi käsittelemässä tietoja

luottamuksella. Emme ole esimerkiksi vieläkään saaneet tietoon suunniteltujen säästöjen tiedekuntakohtaisia määriä.

Tiedolla johtamisesta on käytävä laajempaa keskustelua yhteisössämme – onko se vain tietoa johdon käyttöön vai tietoa koko yhteisön käyttöön. Yliopistoa on aina johdettu tiedolla, avoin tieto ja sen perustelut johtavat tiedeyhteisön päätöksentekoa. Valitettavasti lausuntomme yksi lopputulema on se, että **tähän mennessä esitetyille tiedoille ei voi perustaa Turun yliopiston talouden tasapainottamista, eikä niiden pohjalta tulisi tehdä päätöksiä.** Jossain yhteisön ulottumattomissa voi olla parempaa tietoa, mutta ne eivät ole tulleet yhteisöltä, eikä niitä ole kerrottu yhteisölle.

Näemme, että yliopisto on prosessin aikana ylitulkinnut asiakirjojen ja suunniteltavien toimien valmistelun luottamuksellisuutta, varsinkin suhteessa prosessille annettuun toimeksiantoon.

3. Opiskelijat sivuuttaen

"Yliopiston sisäisen rahanjaon on oltava oikeudenmukaista, tavoitteellista ja pitkäjänteistä. Resurssien jako ei saa perustua yksinomaan opetus- ja kulttuuriministeriön yliopistojen välillä käyttämään rahoitusmalliin, vaan yliopiston sisäisen rahoituksen on ohjattava yliopiston omiin strategisiin tavoitteisiin ja kannustettava laadukkaaseen koulutukseen ja tutkimukseen."

"Yliopiston sisäisen rahoituksen tulee taata kaikkien yksiköiden mahdollisuudet laadukkaaseen toimintaan ja sen kehittämiseen. Sisäisellä rahoituksella tulee kannustaa monitieteiseen yhteistyöhön. Laajasti muille yksiköille opetusta tarjoavat yksiköt tulee huomioida rahoituksessa."

– TYYn linjapaperi

Kaiken sisäisen rahanjaon, ei pelkästään tiedekunnille jaettavan, on oltava läpinäkyvää, jotta se voi olla oikeudenmukaista ja jotta yhteisö voi kokea sen tavoitteelliseksi.

Yliopisto tavoittelee pärjäämistä yliopistojen rahoitusmallissa. TYY haluaa muistuttaa, että malli painottaa koulutusta, vaikka sisäisessä mallissa painotammekin tiedeyliopistona tutkimusta. Evästimme muutosneuvotteluja toteamalla, että [opiskelijat eivät saa joutua talouden tasapainotusohjelman maksajiksi](#). Saamamme materiaali ei ole auttanut meitä tekemään lopullista arviota vaikutuksista opiskelijoihin.

Olemme edelleen huolissamme opiskelijoiden tukipalveluista mukaan lukien väitöskirjatutkijoiden palvelut. Yliopisto hakee kokonaisuudessa noin 5 %:n säästöjä (15 miljoonaa 300 miljoonan vuositaloudesta) ja olisi haitallista ulottaa säästöt tuossa keskimääräisessä laajuudessaan näihin tärkeisiin palveluihin. Yliopiston koulutustehtävää on huomattavasti laajennettu, kun samanaikaisesti koulutuksen tukea on huomattavasti supistettu. Menestyksenkäs koulutus vaatii asiantuntijatukea niin opiskelijoille kuin opettajille. **Vaadimmekin, että koulutuksen tukipalveluiden säästöjen on jäätävä alle tämän 5 % yleisen säästötavoitteen!**

Opiskelijat edellyttävät, että kaikilla yhteisön jäsenillä tulee olla valtaa itseään koskeissa asioissa. Tämä on opiskelijoiden osallisuuden, mutta myös demokratian, kulmakivi. Samoin tiedekunnilla ja niiden edustajilla pitää olla mahdollisuus vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin. On myös psykososiaalisen hyvinvoinnin kulmakiviä kokea voivansa vaikuttaa itselle tärkeisiin ja itseä koskeviin asioihin. Nämä asiat eivät ole toteutumassa tällä hetkellä siinä laajuudessa, jonka tämä yhteisö ansaitsee.

Tutkintokoulutuksen lisäksi olemme huolestuneita myös muusta yliopiston koulutustarjonnasta. Esimerkiksi Kieli- ja viestintäopintojen keskuksen tulee tarjota riittävän laaja kieli- ja kurssivalikoima vastaamaan kansainvälisen monialayliopiston tarpeita. Laajan valikoiman lisäksi pakollisten kielten opetukseen on oltava riittävät resurssit, myös sen valikoiman ylläpitämiseen.

Muut huomiot

Lyhyestä valmistautumisajasta ja puutteellisista taustatiedoista johtuen ylioppilaskunta joutui keskittymään lähinnä lausuttavana oleviin materiaaleihin. Ylioppilaskunta pitää hyvänä ajatusta miettiä tulonlisäyksiä ja innovatiivisia säästötoimia. Niitä on kuitenkin hankalaa miettiä, kun yhteisöllä on niin vähän tietoa kokonaisuudesta ja sen tarkemmista tavoitteista.

Suhtaudumme positiivisesti esimerkiksi yliopiston kestäväen kehityksen pyrkimyksiä tukeviin toimiin, joilla esimerkiksi vähennetään yliopiston energiakuluja (kiinteistöjen energiaratkaisut, esimerkiksi aurinkovoima; laitteiston uusiminen/kehittäminen energiatehokkaammaksi jne.) ja vähennetään lentomat kustamista. Monesti tällaiset säästöt saattavat vaatia alkuinvestointeja. Yliopistolla tulee olla rohkeutta käyttää tasettaan tällaisiin tekoihin, kunhan ne pidemmällä aikavälillä aidosti vahvistavat varsinaisen

toiminnan talouden tasapainoa. Vielä parempi, jos ne edistävät parempaa ja kestävämpää maailmaa samalla.

Yliopisto pohtii myös tulojen lisääystä valmistumisaikojen kautta. Ylioppilaskunta tukee sujuvaa opiskelua ja on yliopiston koulutuksen minimiehto järjestää koulutus niin, että valmistuminen tavoiteajassa on mahdollista. TYY kuitenkin muistuttaa, että keskeinen opintoja hidastava tekijä on työnteko ja opiskelijan puutteellinen toimeentulo. Yliopiston kannattaa vaikuttaa opintorahan tason nostamisen puolesta, jos yliopisto haluaa edistää opintojen sujuvuutta.

Kandipalautteen vastausmäärien kasvattaminen on hyvä esimerkki toimesta, jossa yliopiston käytäntöjä kehittämällä tehostetaan perustoimintoa ja parannetaan yliopiston talousansaintaa. Ylioppilaskunta on iloinen alustavasti tiedoista loppuvuoden kandipalautevastauksien määristä – opiskelijapalautte on koulutuksen kehittämisen keskeisin väline.

Turussa 3.2.2023,

Akseli Tiitta

hallituksen puheenjohtaja

Turun yliopiston ylioppilaskunta

Riina Lumme

pääsihteeri

Turun yliopiston ylioppilaskunta